

po zaupanju svojih voljivcov ravnali, in tedaj pričakujemo, da nam bojo svoje misli razodeli.

V Frankobrodu na Majnu 1. listopada 1848.

Avstrijski poslanci ustavnega nemškega narodnega zbora.

Benedikt iz Koroskiga, Czörnig iz Českiga, Fr. grof Deym iz Českiga, Edlauer iz Štajarskiga, Egger iz Dunaja, Engelmayer iz gorniga Avstr., Fritsch iz gorniga Avstr., Fügerl iz spod. Avstr., Göbel iz Sleškiga, K. žlahtni Gold iz Krajnskiga, Gspan iz Tirolskiga, žl. Haydn iz gorniga Avstr., Herzig iz Českiga, Höchsmann iz Marskiga, Kagerbauer iz gorniga Avstr., Ign. Kaiser iz spodniga Avstr., Ign. žl. Kürsinger in Lienbacher iz Solniga grada, Mally iz Štajarskiga, žl. Mühlfeld iz Dunaja, J. G. Neumann iz Českiga, Petzer iz Tirolskiga, Piringer iz gorniga Avstr., S. žl. Pretis iz Tirolskiga, Polatscheck iz Marskiga, Rassel iz Českiga, Reindl iz gorniga Avstr., Renger iz Českiga, Riegler iz Marskiga, Scheliessnig iz Koroskiga, Schmidt iz gorniga Avstr., Schrott iz Krajnskiga, žl. Sommaruga iz Českiga, Stein iz Gorice, Stülz iz Vorarlberga, Tomascheck iz Marskiga, Weiss iz gorn. Avstr., Wolf iz Štajarskiga, Beda Weber iz Tirolskiga.

Povedanje od slovenskiga jezika.

Spisal V. Vodnik.

(Dalje.)

Danes bomo začeli govoriti *) od prebivalšev pervih Krajncov. Pisar Prokopi pravi, da so v slabih kočah prebivali, katere so bile semtertje redko sejane; mesta so bile po rimskih vojskah razdžane, Slovenci od močnejših ludstev na tesnobo ugnani in so mogli v hribih, gorah, in snežnikih varnost iskati. **)

Imena od hribov in rek so še zdaj ostale, kakor so bile per Rimljanih in Gregih; imena mest so pa nove, zato ker so pozniši ali na podertjih popred razdžanih postavljene. Kras, Kokra, Trojane, Drava, Sava, Kerka, Kopa, Terst, Logatec, Cele, Hrušica, Pola so silno stare imena; mlajši pak so Ljubljana, Novo mesto, Bistrica, in dosti družih, ki niso znane per starih pisarjih med Rimci in Gregi.

Kraj eniga prebivališa se imenuje mesto, naj bode velik ali majhen; ako je obzidan in močen, je grad.

Emona je bila že razdžana, kader so Slovenci na Krajnsko prišli, in so ta kraj, kjer tedaj Ljubljana stoji, Gradiše imenovali; niso namreč vedili, da to poderto mesto je per Rimcih imelo ime: Emona. Družiga pa ni bilo viditi, *) kakor razvaljeno ozidje, to je, razdžan grad ali gradiše.

Tako se v dosti krajih po naši deželi gradiše imenuje, kjer je nekidaj kak grad stal.

Napóved

vsim prebivavcam v Braslovčah in po soséskah okrog.

Z narvikšim dovoljenjem Njih Svetosti našiga ustavniga Cesarja se je po izgledu vsih mest in malo de ne vsih tergov Avstrijskiga Cesarstva tudi v Braslovškem tergu narodna straža vstrojila, ktera ima namén, človeka in njegovo premoženje varvati, pa tudi mir in lépi réd v srenji ohraniti. **)

*) Vodnik je namest celiga nekonč. naklona večidel rabil pri-sekani naklon; torej stoji v izvirnim spisu govorit, iskat, vidit i. t. d.

**) Od več strani Krajnskiga smo že slišali, da se po kmetih gerde tatvine in ropi godé, — domače straže po deželi bi zamógle veliko hudiga odverniti, ko bi se pošteni kmetje vkupej vzeli in tako stražo napravili. Že ko bi tatje od take naprave le slišali, bi se bali in marsiktera škoda bi bila obvarovana. Sej se v mestih zdej tú sami take derhali varjeno, zakaj bi se pa po kmetih ne? S psám na dvorišu ni vse opravljeno. Vredništvo.

Narodna straža bo po tem takim skerb iméla, da se bo vsakteri vsih pravic brez nadlége vdeležil, ktere mu po postavi grejo. Ona torej ne bo terpéla, da bi se med nami domači ali ptuji nepokojneži ali drugi nevarni ljudje pledli; ne bo terpéla, da bi se tatvine ali napadbe na ljudi tudi dopernašale; zakaj taki ljudje se bodo ko škodljivi udje naše bratovske tovaršije — ker nas k temu postave vézejo — z orožjem v roki poprijemali, in tistimu sodništvu, pod kteriga slišijo, v kaznovanje od-rajtovali. Ker je dalje naš namen silno žlahten, in vsakimu prebivavcu čezveč koristen, so Njih Cesarstva Svetlost le takim dovolili v narodno stražo stopiti, kterih življenje je vse pošteno: po tem takim bo Braslovška narodna straža le tiste za svoje brate in tovarše spoznala in jih v svojo družbo sprejela, ki nikdar niso bili v kakim kriminalnim preiskovanji, in sploh ko pošteni možje slovijo.

Po ukazilu visokiga Štajarskiga vladarstva, ki je bilo na povelje same Cesarjeve Svetlosti dano, je vsaki pošten deželán od dvajstiga do petdesetiga léta svoje starosti zavezan, v narodno stražo stopiti. Ta dolžnost je za toliko bolj svéta, ker bo narodna straža, ko narvikši Cesarški rodovini nepremakljivo zvestobo obljubi, tudi skerbéla, da se bodo povelja c. k. štajarskiga vladarstva in c. k. kresije natančno izpolnovala, kakor bodo Braslovškim prebivavcam in okrožnim okolici po Žunskim sodništvu naznanovane, kterimu sodništvu zdaj toliko večí spoštovanje gré, ker naravnost v Cesarški službi stoji. Dolžnost, v narodno stražo stopiti, je toliko bolj svéta, ker bo ona dalje vso skerb na to obračala, da se naša svéta véra in njeni služabniki spodobno spoštujejo, in sploh vsaki pošten človek, bodsi še toliko ubožen in nizek, pred vsako krivično napadbo pošteno varje.

Po tem takim se vsim prebivavcam v Braslovčah in okrog napové, v podpor našiga visokiga naména v narodno stražo stopiti v narvečim številu ko je mogoče. Tisti prebivavci, ki od Braslovškiga terga kaj dalje stanujejo, bojo v svoje polajšanje pod lastnim podvodjem stali, kteriga si bojo sami zbrali, ter bojo v svoji okolici za ohranjenje miru in lepiga réda skerbeti iméli.

Poverh tega se še pové, da se bo orožna vaja splóh ob nedeljah po večernicah opravljala, da g. g. stražani ničesar ne zamudijo pri svojem delu, s kterim si vsakdanji kruh pridobivajo. Stražanska služba bo splóh, kolikor bo mogoče, polajšana, pametno razdeljena, in bo le na odločene kraje po okoljśinah napovedovana.

Po ukazilu visokiga ministerstva pade vsaki v kriminalno preiskovanje, ki bi se prederznil, nasprot se staviti g. g. stražanam, kader so v svoji službi.

Zapisni list v pristop k narodni straži že odpert stoji, in vsakteri se zamore pri gosp. verhnim podvodju Jožefu Hojniku zapisati dati. Zapisani dobí pristopni list, podpisan od verhniga vodja združene narodne straže na Štajarskim, da se povsod lahko z njim skaže.

Druge naravnila se bojo po splóšni presóji vsih zbranih stražanov o svojim času naznanile. Slava Cesarju in ustavni slobodnosti!

V Braslovčah 25. dan kimovca 1848.

Klein,

vodja narodne straže.

Jožef Hojnik,

verhni podvodja narodne straže.

Dopis iz Gorenskiga.

Gorencam se je letašnja letina práv dobro obnesla. Perdelali so toliko beliga žita in ajde, da malokdaj več. Posebno dobro pa se je naša stara prijateljica turšica skazala. Slišimo, da so jo lani in letas tudi že v Selški dolini in okoli Loke poskusili. Práv dobro se jim véde, in kmetje obetajo, da je ne bojo več opustili. Vsim Slovenskim krajem, kjer dozda turšice še ne sadijo, svetujemo, da naj jo prihodnje léto poskusijo. — Tudi perst-

nina: repa, korenje, pesa i. t. d. je dobro obrodila. Samo krompir, ta nas je spet za praznik naredil. Nekterim je še bolj soginjal kakor lani. Posebno na Selški strani. Sploh je govorica, da bojo ljudje drugo leto manj krompirja pa več turšice sadili. — Za sadje letas ni bila zlo dobra letina. Vender smo ga za sprot zmirej dovelj imeli. Za sušilo je bilo pa češpelj nar več. — Kar živinsko klajo zadene, so svisle večidel do verha naložene. Toraj se ne bojimo, če tudi dolga zima pride.

Desiravno je letas po Gorenskimi streli pokala in tudi semtertje kaj požgala, nas je vender dobri Bog celo leto nesrečne toče obvaroval. Samo 16. dan tega mesca ob petih popoldne se pervleče črna megla iz Terziškiga kota proti Kamnigoric, in toča se vsuje, de je bilo strah. Tode je le nekolik minut šla, in tedaj ni veliko škode naredila. Še moram opomniti, da ta toča ni bila okrogla, temuč je imela razne podobe. Nekaj je bilo plošnate, in dva palca dolge in široke; nekaj svetincam, križicam, žabam, in drugim takim rečem podobne; nekaj pa je bilo turnčaste. Kmetje pravijo: „No zdaj se je spolnilo, kar je Šembilja že davno prerokovala, da bo robata toča šla.“

Končaje opomnim še nesrečo, ki se je te dni v našim kraji zgodila: Lénart Katrašnik, kajzar iz Zgornje Lipnice gre pred nekolikimi dnevi kostanj klait, pade z dervesa, in se tako zlo potolče, de je mogel čez tri dni umreti. Ljudem se nemore nikoli dosti perporočiti, de naj dobro gledajo, kadar so na drevesu, kam de stopijo. Vsakimu štomelju ni treba svojiga življenja zaupati. Te zgodbe pa zlast zato opomnim, ker je v ti hiši v kratkim času troje ljudi čudno smert storilo, ter se od ust do ust perpoveduje, de je ta kočura ravno tista, v kateri je njega dni Pustograška gospá otroka svojiga nezvestiga moža umorila.

V Kamni Gorici 28. dan kozoperska 1848.

J. Uršič.

Iz Ljubljane.

Odbor krajskih deželnih stanov je v séji 13. dan tega mesca sklenil: 1) Linškim stanovam prijazni odgovor dati, de ne spozná za potrebno kakiga poslanca v zedinjeni deželni zbor v Celjove poslati, de tedej iz Krajskiga ne bo nihče tje šel; 2) presvitlimu Cesarju v Olomuc pismo zveste in nepremakljive udanosti krajske dežele poslati; drugo pismo pa tudi presvitlimu Cesarju, de deželni krajski stanovi protestirajo zoper 2. in 3. razdelk ustavnih postav Frankobrodskiga zbora, in de krajski stanovi prosijo, ker hočejo po tem takim Frankobrodčanje Avstrijsko cesarstvo razdajati, de naj bi ministri in državni zbor se terdno ustavili takimu prizadevanju in napravili, de bi se vsi avstrijski poslanci iz Frankobroda nazaj poklicali. — Ljubljanski knez in škof so v lepim nagovoru g. bogoslovce 9. dan tega mesca s krepko besedo tudi k pridnemu obdelovanju slovenskiga jezika obudili. Goreča beseda našiga ljubljeniga škofa pri naših g. bogoslovcih gotovo ni merzlih sèrc našla. — Ljubljanski konzistorij je po slovenskimu zboru mu oznanjeno pomembo g. Navratila, vrednika „Vedeža“: v začetnih šolah in preparandam slovensko slovnico razlagati, z veseljem sprejel, in gosp. Navratil se bo z gosp. vodjam začetnih šol zastran začetka i. t. d. te šole namenil in jo potem berž začel. — Morebiti de se bo letas prvo leto zdravilske šole (1. Jahrgang der Medicin) v Ljubljani provizorno napravilo. — Perva pòla gosp. Potočnikove slov. slovnice bo že te dni na svitlo prišla. — Gosp. profesor Robida v Celjovcu so zložili „Navratoslovje ali fiziko po domače.“ — Če se nič ne zméde, bo slovensko društvo na večer velikiga slovenskiga zbora prihodnji teden novo slovensko igro, iz

Českiga prestavljeno, pod nadpisam „Tat v mlinu“ napravilo, de bojo tudi gospodje iz dežele enkrat vidili, kako se naši slovenski gospodji igralci in gospodične igravke obnašajo.

Novičar.

Na Dunaji je mir. Po ulicah vse mergoli od vojakov. Vojaška vlada je sicer prijazna in priljudna, samo de ob enajstih po noči mora vsak domá biti. — 9. dan tega mesca je ukazal Vindišgrèč nar hujšiga podpihovavca, ki se je iz Frankobroda na Dunaj priplazil, po nagli sodbi vstreliti. — Fistra so zunaj Dunaja vjeli, ravno ko je hotèl pobegniti. Danes se sliši, de je spet izpušen. — Koliko škoda podertih poslopij in obropanih reči na Dunaji znese, se še ne vé, tudi ne število mertvih. Radovedno pričakujemo zvediti, kdo de je v ta punt zapleten. — Pravijo, de se bojo Cesar čez zimo v Prago preselili. — Težko de bi se višji šole letas na Dunji odperle. V Pragi so se 6. tega mesca začele. — Naši poslanci se pripravljajo v Kromeriz. Možjé, ki so unidan v Ljubljini s gospod Laufensteinam govorili, so nas zagotovili, de imamo od tega možá, ki dozdej še sicer ni nič priloznosti imèl, očitno v zboru govoriti, veliko veliko pričakovati. Bog daj! — Slovenci na Goriškim! mende vender ne boste pripustili, de bi gosp. Doljak domá ostal? Velika škoda bi bilo to vsim Slovencam! — VBèrni in v Lvovu se je unidan nekaj hudobnih ljudi spuntalo, pa so jih kmalo vkrotili. Pravijo de imá Madžjár Košut v vsih teh puntih svojo roko in svoje pomočnike. — 8. dan tega mesca je planila Madžarska armada od Ormoža in Velke Nedle na Štajarskim, ter je morila in požigala. Pa cesarska armada jo je spodila in zlo potolkla. Kmaló bomo slišali od velike vojske na Ogerskim, zakaj cesarska armada bo planila zdej in zdej čez puntarske Madžare.

Povabilo

k velikimu zboru slovenskiga društva v Ljubljani.

Pervi izverstni zbor slovenskiga društva v Ljubljani je na sredo 22. dan tega mesca določen. Društvinó odborstvo je zató somenjski čas za velki zbor odločilo, ker se tačas veliko udov iz bližnjih in daljnjih krajev v Ljubljani snide, ktere — kakor tudi domače — práv prijazno v zbor povabimo.

Doslej so naslednje reči v predmèt imenovaniga zbora izvoljene:

- Nagovor društviniga vodja.
- Oznanilo dosihmal od društva doversenih opravil.
- V rečéh društvinih postav.
- V rečéh društviniga staniša.
- V rečéh društviniga premoženja in prihodnjih stroškov.
- Govori mnogih udov, ki pa se morajo saj en dan pred zborom odboru na znanje dati, de se red govorjenja določi i. t. d. Obširni sestavki se zamorejo le okrajšani v zboru govoriti.
- Naznanovanje vošil in svetov v prid društva.

Se vé, de vsi govori bojo v slovenskim jeziku, in de le v posebnih okoljšinah se zamore iznéma čez navado dovoliti.

Odbor slovenskiga društva v Ljubljani 7. listopada 1848.

Sadjorejcem in kmetovavecam sploh!

Današnjim Novicam je pridjana perva pòla knjižice: „Slovenski vertnár“ z oziram na sadno razstavo v Ljubljani 1847. Na svitlo dala c. k. kmetijska družba v Ljubljani. „Prosimo, de naj bi zvedeni možjé posebno iménik sadnih plemén natanjko presodili in nam, gledé na „predgovor“ te knjižice svoje misli naznanje dali.

Vredništvo.

Pridjana je tudi pa 22. „doklada.“